Handlingsplan for arbeidet med

barns psykososiale miljø i

Hallset barnehager.

Innholdsfortegnelse:

1

1. Lover, hjemler og føringer 3
    Lov om barnehager 3
    Årsoppdrag 2026 (Trondheim kommune): 4
2. Beskrivelser av våre verdier, holdninger og atferd i dette arbeidet 4
    Hvordan forstår vi krenkende atferd og mobbing: 4
    Hvordan sikrer vi at personalet har barnas perspektiv? 5
    Hva gjør vi konkret for å ivareta barnas perspektiv? 5
    Voksenrollen 6
    En god psykososial helse 7
    Leken i fokus. Barnas viktige arena for å utvikle gode vennerelasjoner og gode venneferdigheter: 8
    Foreldresamarbeid 9
3. Handlingssløyfas 5 punkter 10
4. Rutiner for å forebygge og avdekke krenkende atferd og mobbing. 12
5. Rutine når personalet observerer, barn og/eller foreldre melder om krenkende atferd/handlinger og mobbing 14
    6. Handlingsplan for “Hvordan fremme et inkluderende miljø i barnehagen?” 16

1. Lover, hjemler og føringer

Personalet i Hallset barnehager skal hver dag jobbe for et godt og trygt barnehagemiljø for alle barn. Skjer det krenkelser og mobbing i Hallset barnehager, skal det håndteres i henhold til lover, føringer og interne rutiner.

Lov om barnehager

§ 1. Formål:
Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.
Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41.*Nulltoleranse og forebyggende arbeid*

§ 42.*Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)*

§ 43.*Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*

Barnehagens verdigrunnlag jf. Rammeplanen :
Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.

Det fremgår av barnehageloven §1 at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Å møte individets behov for omsorg, trygghet,tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati,mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Livsmestring og helse: Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Årsoppdrag 2026 (Trondheim kommune)**:**

Mål 1: Jobbe planmessig med felles satsingsområder for barnehagesektoren (lærende organisasjon, helsefremmende arbeidsplass og inkluderende barnehagemiljø)
Mål 2: Videreutvikle Helhetlig modell for inkluderende praksis
Mål 3: Alle virksomheter innen oppvekst- og utdanningsområdet arbeider aktivt med felles målforståelse og oppgaveløsning på tvers, med utgangspunkt i barn og unges behov.

2. Beskrivelser av våre verdier, holdninger og atferd i dette arbeidet

Hvordan forstår vi krenkende atferd og mobbing:

Krenkende atferd og mobbing kan oppfattes og defineres ulikt. Vi støtter oss på UDIR sin veileder: Barns trivsel-voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen.

Grunnlagsdokumentet for arbeidet med barnehagemiljø, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser (UDIR 2016) definerer mobbing slik:

“Barn utsettes for negative hendelser fra andre i lek og samspill, der de opplever å ikke være betydningsfull person for fellesskapet (Lund & Helgeland 2015)

Den løfter frem flere klare trekk som vi forholder oss til:

- Negative, psykiske og/eller fysiske handlinger som foregår ved en viss hyppighet og over en viss tid.
- De negative handlingene kan komme både fra enkeltpersoner og/eller grupper.
- Det er en ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg.

Krenkelsene og mobbingen kan ta ulik form som:

- Utestengelse fra leken.
- At barn blir fysisk slått, sparket og spyttet på av andre barn.

- Verbale krenkelser og mobbing og stygge uttalelser.
- At voksne sier eller handler krenkende mot barn

Roland (Idsøe og Roland 2017) definerer krenkende atferd som alle typer negative handlinger mot andre barn som å dytte, bite, kaste sand osv. Han sier videre at det ikke trenger å handle om mobbing.
For å forebygge negative handlinger /mobbing er det viktig å gå inn i aldersgruppen når barn er rundt 3 år, når negative handlinger er på topp.
Utagerende atferd er preget av frustrasjon og ikke mobbeatferd,sier Roland. Roland beskriver videre ulike roller innen krenkende atferd :

- Den som utøver den krenkende atferden,
- Den som støtter negativ atferd
- Den som blir utsatt for negativ atferd.

Alle har behov for støtte og veiledning fra de voksne. Det er de voksne som må ta ansvar for å finne gode løsninger sammen med barna.

Hvordan sikrer vi at personalet har barnas perspektiv?

I barnehagen skal barnas egen opplevelse av trivsel og samhørighet stå i fokus for vår oppmerksomhet. Barn skal tas på alvor. Selv om vi lytter til barna, deltar i deres lek og har samtaler med barna, er det noen ganger utfordrende og vanskelig for personalet å skille mellom erting og mobbing, og vold og lekeslåssing.

Det vi har kunnskap om, er at erting over tid kan utvikle seg til mobbing, og at fysisk lek kan gå fra lekeslossing til fysiske krenkelser. Enkeltstående handlinger og situasjoner med erting og lekeslåssing, definerer vi som en del av å være menneske. Barn som av og til ikke får delta i leken, ser vi som en del av barndommens dannende arena. Samtidig vet vi også at slike situasjoner og hendelser kan danne negative mønster og utvikle seg til mobbing og mistrivsel hos barn.
Vi er klare på at det alltid er personalets ansvar å ta barns opplevelser, handlinger og følelser på alvor.

Hva gjør vi konkret for å ivareta barnas perspektiv?

Hva barna i barnehagen selv forteller gjennom ord, handlinger og atferd, og hva foreldrene forteller, vil være helt sentrale informasjonskilder om trivsel og psykososial helse.
Personalet skal respektere det barnet kommer med: uttrykk, hva det viser og forteller. Barnet har rett på sin egen opplevelse, her er det særdeles viktig å være sensitiv for barn som på grunn av alder eller andre forhold ikke uttrykker seg verbalt.

- Personalet skal stille åpne spørsmål og be barnet fortelle mer om det som har skjedd, sine følelser og opplevelser.
- Personalet skal gi barnet et klart inntrykk av at det blir trodd og tatt vare på. Si f.eks “dette vil jeg høre mer om”, “så fint at du forteller dette til meg”, “Jeg skal hjelpe deg å finne ut av dette”, “jeg tror på deg”, “Jeg forstår at dette ikke er greit”.
- Vis barnet at du følger opp det hun/han forteller ved at dere blir enige om tiltak og at disse følges opp av deg.

- Fortsett å støtt barnet i leken.
- Oppmuntre barnet til å komme tilbake og fortelle hvordan det går.
- Ikke bagatelliser med at dette “går over” eller at du må prøve mer selv.
- Snakk med barnet om det er noe det selv kan gjøre med situasjonen og hva det trenger hjelp til for å løse den (problemløsning).
- Bruk ulike innfallsvinkler for å hjelpe barnet til å sette ord på følelser og opplevelser, f.eks gjennom tegning, maling, sang eller andre uttrykk.
- Gråt og nonverbale signaler skal tas på alvor. Personalet skal trøste, bekrefte og forsøke å sette ord på det som skjer.
- Vis med bekreftende ord og handlinger at du ser det barnet forsøker å formidle, selv om det ikke bruker ord. f.eks: “nå ser jeg at du ikke har det så bra i denne leken”, “jeg ser at du er trist, dette skal jeg hjelpe deg å finne ut av”, “ så fint at du viser til meg hvordan du har det”
- Rykk nærmere som voksen når en ser barn som har det vanskelig
- Skape et miljø for åpenhet, alle må få ta ordet, alle må kunne snakke om det som opptar dem.
- Voksne som lytter aktivt.

Voksenrollen

Det å ta barnas perspektiv med småprat, lek, aktiviteter, tid for å skape gode relasjoner mellom voksne og barn,mestringsopplevelser og sensitiv kommunikasjon, er forebyggende i forhold til mobbing. (Idsøe og Roland 2017)

Voksne må trives sammen og ta ansvar for egne følelser. Trygge voksne skaper trivsel rundt seg.

Barn trenger voksne som er varme, støttende og omsorgsfulle, voksne som i stor grad lar barna medvirke i sin egen hverdag og som stiller krav som er tilpasset det enkelte barn.
De voksne kommuniserer felles, tydelige og forståelige regler og grenser til barna.

Voksne må introdusere barnegruppen for normer og regler som styrker det prososiale, vennlige og medmenneskelige, der man tar avstand fra negative handlinger og mobbing.

Voksne må være bevisst på hva de sier og hvordan de snakker til hverandre når barn er i nærheten. Ved å ha en proaktiv kultur blant de voksne, kan en forebygge mye ved å dele, hjelpe og inkludere andre.

Voksne må være gode rollemodeller og ikke snakke nedsettende til eller om andre, verken barn, foreldre eller kollegaer.

Sammen med den konkrete væremåten, jobbes det konstant med personalets verdier og holdninger gjennom refleksjon omkring egen væremåte og konkret kunnskap om hvordan vi skal forstå barns psykososiale miljø.

En god psykososial helse

forbindes med opplevelse av trygghet, mestring, nærhet og livsglede. En nøkkel til å fremme disse verdiene i barnehagen, er å vektlegge utviklingen av barnas sosiale kompetanse.
“Barns trivsel - voksnes ansvar” (UDIR 2017)

- **Selvfølelse** : å oppleve egenverd, akseptere seg selv, kjenne seg akseptert, oppleve indre styrke og ha en positiv holdning til seg selv.
- **Empati**: å ha forståelse for andres perspektiv, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk.
- **Prososial atferd**: å ha positive, sosiale holdninger og utføre handlinger som oppmuntre, bry seg om, vise omsorg, hjelpe til og dele med andre.
- **Selvhevdelse**: å kunne hevde seg selv og sine meninger på en god måte, våge å stå imot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang, delt uoppfordret og invitere andre
- **Selvkontrol**l: å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser.

Barnehagen skal legge klare rammer for hvordan vi skal være mot hverandre og legge vekt på en positiv væremåte. For å lage slike gode rammer er det viktig at personalet er tydelig, både til barn og foreldre på hva som er god atferd. Dette gjennom informasjon på foreldresamtaler, foreldremøter og i det direkte arbeidet med barn.

Empatiske aktiviteter kan være :
- sette navn på følelser
- utvikle toleranse og respekt for ulikheter,
- hjelpe andre til å føle seg bedre - trøste
- være vennlig, den gyldne regel, modellere hjelpsomhet

Selvsikkerhet og selvhevdelse :
- å beholde roen
- å ignorere
- å si “ja” eller “nei”
- lære å stå opp for seg selv og andre

Samtidig jobber vi i barnehagen med “hva er det å være en god venn” i lek, aktivitet og med venneklubb o.l.

Forebygging av krenkende atferd og mobbing i barnehagen, henger i stor grad sammen med personalets forståelse, kunnskap og holdninger til barn og egen atferd. Dette er grunnlaget for at personalet ser, reflekterer, handler og evaluerer egen praksis, slik at de oppdager og kan forebygge og gripe inn der det er nødvendig.
Relasjoner mellom barna og personalet og barna i mellom, er helt sentrale i arbeidet med et godt og trygt psykososialt miljø for barna. Når barn ikke mestrer og strever i lek og samspill, er det personalets ansvar å hjelpe til og bidra til at leken blir god og trygg. I tillegg skal personalet fremstå som trygge, tilstedeværende omsorgsfulle rollemodeller for barn i møte med andre og det livet i barnehagen byr på, uavhengig om leken virker god eller ikke.

Når personalet stadig våger å stille kritiske spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humor og trygghet blir det dårlige vekstforhold for krenkelser og mobbing (mobbing i barnehagen, Ingrid Lund)

Leken i fokus. Barnas viktige arena for å utvikle gode vennerelasjoner og gode venneferdigheter:

Personalet i Hallset barnehager skal gjennom sitt arbeid tilrettelegge for at det dannes nye og gode relasjoner mellom barna. Samtidig skal de legge til rette for å skape møteplasser som inkluderer flere i lek. Personalet skal legge til rette for prosjektarbeid som inkluderer flere barn.

Leiken er grunnlaget for barns sosiale og emosjonelle utvikling, der de får øvd seg. Venner er beskyttende, og det er derfor viktig å organisere vennenettverk og smågrupper. (Idsøe og Roland 2017)
Personalet ved Hallset barnehager forstår leiken som barnas viktigste arena for å utvikle gode sosiale ferdigheter og vennerelasjoner over tid. I denne sammenheng er personalets rolle i leken en viktig faktor for å styrke barn-barn relasjonene. Personalet skal fremstå som gode rollemodeller, trygge, støttende voksne når det stormer og være delaktig i barnas lek.
Barna skal finne ut av det med hverandre,forstå leken og forstå de usagte og sagte regler.Barna skal være trygge på at de voksne veileder dem når noe går galt. Det skal være voksne som hjelper barn til å finne løsninger selv og som fremmer mestringsopplevelser.
Barn skal få støtte til å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barn trenger erfaring med å håndtere konflikter, hvis de ikke håndterer det selv, skal de voksne være støttespillere til at de kommer fram til en løsning.

Ved at barna medvirker i å utforme regler og grenser for samvær i barnehagen, vil de ha større forståelse for de reglene som er i barnehagen.

Foreldresamarbeid

Barna er en del av flere ulike sosiale samspill i og utenfor barnehagen. Det er derfor viktig med et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldrene for å forebygge krenkende atferd og å håndtere mobbing når det vises.

Relasjonen mellom barnehage og hjem må være preget av åpenhet og likeverd. Foreldre skal bli sett, hørt og inkludert. Gjensidig varme mellom hjem og barnehage vil ha en positiv effekt på barna. Ved å legge til rette for felles regler og rammer vil en styrke dette samarbeidet. Eks på felles rammer er at alle voksne hilser på alle barn, snakker positivt om andre hjemme og tar opp med barnehagen hvis det har skjedd noe.

Personalet i barnehagen har ansvar for å inkludere foreldre gjennom hele forløpet når mobbing identifiseres. Foreldre skal tas med på råd og det må snakkes om hva foreldrene kan gjøre hjemme for å støtte opp under barnehagens arbeid.
Tiltak og planer skal alltid planlegges og settes i verk i samarbeid med hjemmet. Foreldre bør forplikte seg til et samarbeid med barnehagen. Erfarer foreldre at barnet deres utsettes for krenkelser og mobbing eller er med på å utsette andre barn for dette, insisterer vi på at foreldrene deler denne informasjonen med personalet.
Det skal være lav terskel for å ta kontakt med barnehagen, da opplevelse av utestenging, krenkelser og mobbing er subjektivt. På samme måte skal det være lav terskel for barnehagen å ta en prat med foresatte. Desto mer informasjon barnehagen og foresatte deler med hverandre om barns trivsel og samarbeider om felles tilnærminger, desto bedre kan det jobbes med barnets leke - og relasjonskompetanse. Foreldre skal bli mottatt på en god og ivaretakende måte hvis de kommer med bekymring. Personalet må lytte til å ta på alvor disse bekymringene, i tillegg må vi håndtere negativ kritikk av vår praksis.

Kjennetegn på god praksis:

- Grunnleggende tillitsforhold mellom foresatte og personalet gir mulighet for en god dialog.
- Foresatte og personalet opplever at det er lav terskel for å kunne ta en prat
- I mobbesaker involveres foresatte tidlig og skal være en aktiv del av arbeidet.
- På foreldremøter/samtaler er forebygging av mobbing et naturlig tema som jevnlig tas opp.
- Barnehagen legger til rette for relasjonsbygging mellom foreldre i oppstartsperioden og ved foreldrearrangement.

Hvordan melde fra om bekymring?

Du som foresatt kan gjøre følgende om du opplever at ditt barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, blir krenket eller utestengt:

1. Ta kontakt med en av pedagogene på ditt barns avdeling/gruppe og be om en samtale. Du kan også ta direkte kontakt med enhetsleder eller avdelingsleder.

2. Barnehagen skal gi deg/dere svar snarest. Du kan forvente tilbakemelding på din henvendelse innen en virkedag (mandag-fredag). Innen 14 dager skal du forvente en invitasjon om en foreldresamtale hvor tiltak drøftes.
3. Barnehagen lager en skriftlig tiltaksplan

Dersom du opplever at barnehagen ikke følger opp sin aktivitetsplikt, har du mulighet til å klage til Statsforvalteren i Trøndelag.

3. Handlingssløyfas 5 punkter

1.Observere/følge med og fange opp	Alle ansatte på barnehagen og foreldre skal følge med	Alle må følge med på hva som skjer i barnehagen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing. Dette gjelder uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Dette gjelder blant annet: ● personal ● leder/merkantil ● driftsoperatører ● renholdere ● lærlinger/elever ● praksisstudenter ● foreldre
Gripe inn direkte	Ansatte må gripe inn og stoppe mobbing og krenkelser om mulig	● stoppe en situasjon som pågår ● stoppe en fysisk og/eller verbal krenkelse fra barn eller voksen ● forebyggende

Varsle	Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at barn ikke har det bra i barnehagen	Det kan for eksempel: ● basere seg på observasjoner av barn ● være tilbakemeldinger i undersøkelser ● være beskjeder fra andre foreldre eller andre barn ● være et barn som selv sier fra verbalt/nonverbalt at hen ikke trives i barnehagen
Undersøke	Viktig med klargjøring av det som er sett/hørt. Den ansatte skal ta tak raskt.	
Sette inn tiltak og evaluere	Forebyggende arbeid -sette inn egnede tiltak for alle barn som opplever at barnehagemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak. -følge opp tiltakene -evaluere virkningen av tiltakene -legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig Dokumentasjon -på handlingsplan og når det lages plan for tiltak	Tiltakene kan rettes mot: ● den som blir krenket eller mobbet ● den eller de som krenker eller mobber ● tilskuere ● gruppe -eller avdelingsmiljøet ● hele barnehagemiljøet I evaluering kan barn og foreldre involveres. Tiltakene skal vare så lenge et barnehagemiljø ikke er trygt og godt. Dokumentasjon i samsvar med taushetsplikt og personvern.

4. Rutiner for å forebygge og avdekke krenkende atferd og mobbing.

Rutine	Når	Ansvar	Kommentar
Gjennomgang av handlingsplanen med hele personalet.	Personalmøte	Enhetsleder og avdelingsleder	Alle får den på forhånd
Informasjon om handlingsplanen til alle nyansatte	Ved ansettelse	Enhetsleder og avdelingsleder	Pedagogisk leder informerer vikarer om rutinene
Nye foreldre informeres om planen	På foreldremøter på høsten.	Pedagogisk leder	Sammen lage gode rammer for hvordan vi skal ha det . Delta i prosjekt “Liten og ny”
Gruppevis oppstart, skape arena for foreldregrupper	Høst, foreldreaktiv tilvenning		Alle får den på forhånd
Planen gjennomgås i samarbeidsutvalg	Høst	Enhetsleder	Planen ligger på hjemmesiden
Refleksjoner rundt: -Inkluderende miljø og anerkjennende kommunikasjon Øveperiode for f.eks anerkjennende kommunikasjon -Hvordan sikre lik forståelse rundt tema i handlingsplanen? -Barns ulike uttrykk - de uttrykk som er fremmed for oss, hvordan skaffe forståelse for det ? -Hvordan legger vi til rette for prosjekt og møteplasser?	På gruppemøter 1 gang pr mnd. Jobbe med det på personalmøter og planleggings-dager.		Refleksjonen dokumenteres skriftlig og danner grunnlag for videre arbeid i barnegruppene.

Vurdering av barnas psykososiale miljø, og vurdering av foreldresamtaler og trivselssamtaler Trivselssamtaler foregår hver dag ut fra barns fortellinger Jobbe jevnlig med vennskap i de ulike gruppene	Kontinuerlig	Pedagogisk leder	Pedagogisk dokumentasjon Fokus i månedsbrev f. eks inkludering
Foreldremøte med refleksjon i grupper. Fokus på barns trivsel og inkludering	Vårens foreldremøte	Pedagogisk leder	Kap.4 «Sosial kompetanse for å forebygge mobbeatferd i barnehagen» fra «Mobbeatferd i barnehagen» (Idsøe og Roland 2017).
Foreldresamtaler	Barnets trivsel og vennskap i barnehagen, refleksjon med foreldre i tillegg til andre tema	Pedagogisk leder	
Personalet er aktive i barns lek for å støtte og veilede i barnas utvikling av grunnleggende ferdigheter som språk, venneferdigheter, sosial kompetanse og lekekompetanse.	Kontinuerlig	Hele personalet	Se egen årsplan og satsningsområder, samt enhetsavtalen.
Personalet deltar på fagdager som omhandler lek, vennskap og barns psykososiale miljø	Når det tilbys		Bruke egen kompetanse på foreldremøte
Evaluering og eventuelt revidering av plan	I juni før foreldremøte til nye foreldre	Pedagogmøte	

5. Rutine når personalet observerer, barn og/eller foreldre melder om krenkende atferd/handlinger og mobbing

Dersom en medarbeider utfører den negative handlingen droppes punkt 1 og 3
-gå direkte til punkt 2. Enhetsleder plikter å melde til barnehageeier (kommunalsjef barnehage) ved slike tilfeller.
Dersom det er enhetsleder som utfører den negative handlingen, meldes saken til barnehageeier (kommunalsjef barnehage) direkte.
(jf. §43 Skjerpet aktivitetsplikt).

	Hva	Innhold	Når	Hvem
1	Drøft med din nærmeste leder på avdeling	-strakstiltak iverksettes umiddelbart -loggfør saken fra første observasjon	Umiddelbart	Den som observerer/blir gjort kjent med evt. krenkende adferd/handlinger eller mobbing
2	Kontakt enhetsleder/avdelingsleder	-i samråd med enhetsleder/avdelingsleder: Rådfør med oppvekstadministrasjon, BFT ved behov	Innen en uke	Pedagogisk leder
3	Drøft saken på første gruppemøte	Kartlegg situasjonen/hendelsen. Utarbeid en aktivitetsplan ved behov. Barnesamtaler for å få inn barnets/barna stemme inn i tiltaksplanen	Innen 2 uker fra dag en	Pedagogisk leder i samarbeid med øvrig personale på gruppa
4	Pedagogisk leder gjennomgår aktivitetsplan		Innen 2 uker fra dag en	Pedagogisk leder i samarbeid med

	med enhetsleder/avdelingsleder			enhetsleder
5	Informere foreldre	Foreldre informeres kort om saken via telefon eller i skjermet situasjon uten barnet til stede. Avtal dato for samtale snarest.	Innen 3 uker fra dag en	Pedagogisk leder
6	Foreldresamtale	Forslag til aktivitetsplan drøftes med foreldrene. -Felles mål og tiltak planfestes -Ny møtedato avtales for evaluering	Innen 3 uker fra dag en	Pedagogisk leder
7	Evaluering av tiltak på gruppe/basemøter	Drøfte eventuelle nye eller endrede tiltak. -vurder oppfølgingssamtale med foreldre	Etter en til to uker	Pedagogisk leder i samarbeid med øvrig personal på gruppe
8	Evalueringssamtale med foreldre	Etter 6 uker skal det vurderes om tiltakene ikke strekker til, og om saken bør henvises på system til BFT. Foreldre skal informeres om dette tidlig i forløpet, som en mulig hjelp hvis ikke saken kan løses med barnehagen og foreldrenes tiltak	Etter 6 uker	Pedagogisk leder i samarbeid med enhetsleder/ avdelingsleder

6. Handlingsplan for “Hvordan fremme et inkluderende miljø i barnehagen?”

Handlingsplan: ***HVORDAN FREMME ET INKLUDERENDE MILJØ I BARNEHAGEN?***

Hvordan få til en dynamisk prosess i videre arbeid?

Hovedmål

Barnehagen skal bidra til barns trivsel og at alle skal føle seg som en del av et fellesskap.

Bakgrunn

*Deltakelse i utviklingsarbeid IMPRA (implementering av rammeplan) i 2019, i samarbeid med Hilde Amundsen v/ DMMH

*Erfaringer av de ulike avdelingers utviklingsarbeid

*Vi blir til i møte med andre.

*Grunnleggende verdier er at Individ og fellesskap betinger hverandre.

*Handlingsplanen er en del av enhetens handlingsplan for arbeid med barns psykososialt miljø

Eksempler på fokusområder fra gruppenes utv.arbeid:
Inkluderende miljø med vekt på…:

- ★ anerkjennende kommunikasjon
- ★ musikkens betydning for relasjonsbygging
- ★ sanseopplevelser

Hva fant vi ut som viktige element i arbeidet med barna?

- uansett fokusområde:

Barns medvirkning fremmer lek
Gi tid og tillit!
Reflection in action
Glede og humor
Tilstedeværelse
Herming
Materialrikdom - mengder
Vær mindre redd for kaos!
Benevne for hverandre: f.eks. *”Dette er relasjonsbygging”.*

Evaluer: Hva har vi lært og hva har vi erfart?

kartlegging	kontinuerlig observasjoner av samspill i barnegruppa - hva lekes? hva samtales det om? hva uttrykkes? hva sies? hva skapes? sårbare barn? se etter spor som barna etterlater - barnets stemme	ALLE
velg et fokusområde pr gruppe	synliggjøre arbeidet/prosess på avdelingen med f.eks. en dokumentasjonsvegg / plakat /tankekart/	den enkelte gruppe
struktur	➔ møteplan for enhetens ulike møter fører til: - en kultur for refleksjoner - at deltakere fra ulike nettverksgrupper er aktive aktører, ➔ daglig arbeid direkte med barna ;organisering i små grupper, LEK! *Utviklingsarbeid skal ha betydning for praksis! Være levende !*	enhetsleder/ avd.leder ALLE
prosessuelle arbeidsmåter på ulike møter	praksisfortellinger observasjonsnotater IGP-metoden; (refleksjon individuelt, gruppe, plenum) pedagogisk sol bruk av bilder/film	enhetsleder pedagoger ALLE
evaluering	bruk av lemniskaten, individuell og kollektiv /refleksjon/evaluering ∞	ALLE

Litteratur:

Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*

E. C. Idsøe og P.Roland *(2017) Mobbeatferd i barnehagen* ,Cappelen damm forlag. Oslo

I. Lund og A.Heggeland () *Mobbing i barnehage.* pedlex as.Oslo

Lov om barnehager
Rammeplan for barnehager

Siste revisjon: august 2026.